

Het maandelijks loeien van het 'luchtalarm' is iets wat iedere Nederlander tegelijk hoort. Zo ook fotograaf Elvira Smit, die zich afvroeg: waar komt dat geluid eigenlijk vandaan? Ze ging op zoek naar de plekken waar de sirenepalen staan, voordat ze mogelijk voorgoed verdwijnen.

ELKE MAAND HETZELFDE LIEDJE

in beeld

V1

V1

Elke eerste maandag van de maand,

om 12 uur, wordt Nederland 86 seconden lang een beetje ontregeld. Overal vallen gesprekken stil, verliezen schoolklassen hun aandacht en maken melige collega's ongeïnspireerde grapjes. Dat maakt het maandelijks alarm eigenlijk cultureel erfgoed, vindt fotograaf Elvira Smit. 'Vroeger keek heel Nederland hetzelfde televisieprogramma op zaterdagavond, nu is er nog maar weinig dat we collectief op hetzelfde moment doen. Als het alarm gaat, vraagt elke Nederlander zich tegelijkertijd kort af welke dag het is, om daarna opgelucht adem te halen. Dat verbindt ons.' Hoewel iedereen het geluid herkent, weten minder mensen hoe de bron van dit lawaai eruitziet. Toch staan in Nederland maar liefst 4.278 sirenes van het Waarschuwings- en Alarmeringssysteem (WAS), zoals het 'luchtalarm' officieel heet.

Smit besloot er zo veel mogelijk te fotograferen.

'Ik richt me graag op dingen waaraan je normaal gesproken voorbijloopt. Door de sirenes in hun omgeving vast te leggen, kan ik bovendien een mooie dwarsdoorsnede van Nederland maken: je vindt ze immers niet alleen in de grachtengordel, maar ook naast Sporthal Multitreffer, in een weiland of boven op een overdekt winkelcentrum waar je op maandagochtend je brood haalt. Zo onderzoek ik, aan de hand van de sirenes, hoe Nederland is ingedeeld.'

Haar project zou best een race tegen de klok kunnen zijn. In december 2022 adviseerde het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid de overheid om het WAS te ontmantelen. Het systeem zou verouderd zijn, te weinig informatie kunnen overbrengen en te veel onderhoud nodig hebben. Bovendien zou het overbodig zijn geworden door NL-Alert, aangezien bijna iedereen tegenwoordig een smartphone heeft.

Gelukkig hoeft Smit niet zelf op zoek naar de sirenes, die vooral in stedelijke gebieden lastig te vinden kunnen zijn. Ze kwam in contact met student werktuigbouwkunde Hidde Veldman (18), die een website bouwde waarop inmiddels de

locaties van 4.089 sirenes te vinden zijn. 'Ik vroeg me anderhalf jaar geleden, op een eerste maandag van de maand, ineens af waar die dingen eigenlijk staan. Dat bleek ik nergens te kunnen vinden', verklaart hij telefonisch.

De locaties van de sirenes kreeg hij vooral aangeleverd van andere alarmenthousiastelingen, die volgens Veldman vaak nog fanatieker zijn dan hij. Een van hen heeft er zelfs 2.818 ingestuurd. Toch ontbreken er nog altijd tweehonderd locaties op de website. Dat knaagt een beetje. 'Ik heb geen idee waar die kunnen zijn', vertelt Veldman, 'maar in Assen-Oost mis ik er sowieso nog één, daar zie je een duidelijk gat op de kaart. Dus zoek alsjeblieft mee.' Veldman is per week een paar uur bezig met het beheer van de website. 'Het is zeker een uit de hand gelopen hobby. Als ik erover nadenk klinkt het nogal gek, maar ik ben behoorlijk gehecht geraakt aan die palen.'

Ook Smit zou het jammer vinden als het waarschuwingssysteem verdwijnt.

'Dit project is ook een aanmoediging om wat meer om je heen te kijken', zegt ze. 'Dingen worden vaak pas bijzonder als ze er niet meer zijn. Denk bijvoorbeeld aan de telefooncel of de praatpaal langs de snelweg. Over twintig jaar verlangen we misschien wel terug naar de sirene en het landschap dat we nu onvoldoende op waarde schatten.'

De website van Hidde Veldman is luchtalarmen.nl en het doorlopende fotoproject '86 seconden' van Elvira Smit is te volgen op elvirasmit.com.

Den Hoorn

Capelle aan den IJssel

Capelle aan den IJssel

Den Haag

Oud-Beijerland

Geervliet

v

V1

V1

's-Gravenzande

Assen

Petten

Poeldijk

Burgerveen

Maasvlakte

Hierden

Rotterdam

Harderwijk

Den Hoorn

Oud-Beijerland

Hoogvliet Rotterdam

Papendrecht

Loon

Gorinchem

Rotterdam